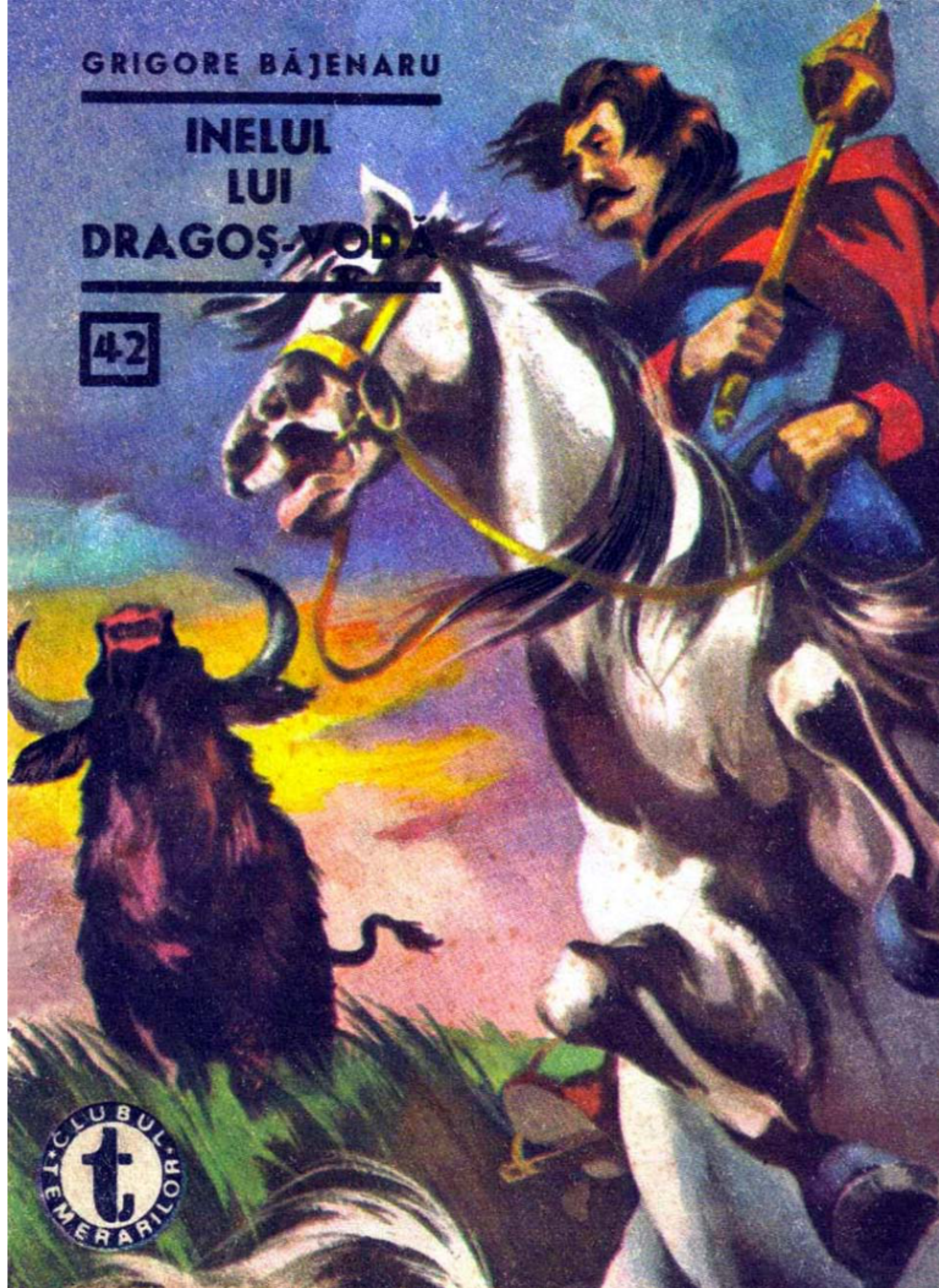

GRIGORE BĂJENARU
INELUL
LUI
DRAGOȘ-VODĂ
42
CLUBUL
t
TEMERARILOR

GRIGORE BĂJENARU

INELUL LUI DRAGOȘ-VODĂ

I

42
EDITURA TINERETULUI

Inelul lui Dragoș-Vodă
Grigore Băjenaru

EDITURA TINERETULUI
București, 1968

Redactor responsabil: Iordana Ureche
Tehnoredactor: Gabriela Iliopolos
Copertă: Dumitru Ionescu
Digitalizare: EPUB

Motto:

„Dragoș, mândru ca un soare,
A plecat la vânătoare!
Ghioaga și săgeata lui
Fac pustiul codrului!“

(Cântec popular)

CAPITOLUL I

În care aflăm de unde are voievodul Dragoş din Maramureş un prea frumos inel de aur cu piatră de smaragd, ce oglindește parcă tot verdele pădurilor, și mai cunoaștem și o mică taină de dragoste

Ospățul era în toi. Mesenii se aflau după sorbirea multor cupe de vin chihlimbariu, când limba se dezleagă, firea se înveselește și voia bună pune stăpânire pretutindenea.

Măcar că vremea era către sfârșitul primăverii, nopțile maramureșene se lăsau cu răcoare, și boierul Lațcu ținuse să-și sărbătorească a cincizecea zi de naștere în sala cea mare de stejar a uriașei sale case, ce putea cuprinde peste o sută de oameni.

Bucuria boierului era că de astă dată masa lui fusese cinstită de către voievodul Dragoș al Maramureșului, care venise să ia parte la petrecere cu toată curtea lui de la Cuha.

Aci, la mare preț, se afla carnea de căpriori, mistreți, iepuri și fazani.

Sala avea o intrare largă, cu uși de tisă, înnegrite cu fum și bătute în fier, și două ieșiri în părți. În fund, peretele era întreg. Acolo, boierul Lațcu îl poftise pe voievodul Dragoș să se așeze, iar el pornise către celălalt capăt. Dar Dragoș îl chemase înapoi și-i spusese, zâmbind, cu prietenie:

— Locul de cinste nu poate fi decât la unul din capetele mesei. Se cuvine, dar, a-l împărți împreună! Rogu-te, deci, a sta în dreapta

mea... Și dă poruncă să se înceapă ospățul!

Lațcu își plecă fruntea în semn de încuviințare. Dragoș ridică de pe masă cupa ce-i fusese umplută cu vin și grăi:

— Doresc să închin această cea dintâi cupă în sănătatea domniei tale, boier Lațcule, preaiubitul meu prieten și drag mie ca un frate bun și credincios. Să trăiești sănătos încă pe atât... și să te sărbătorim toți cei de la această cinstită masă, când vei împlini veacul. De asemenea, îi urez multă sănătate și ales noroc preafrumoasei domniei tale fiice Dana, precum și un soț vrednic de ea, și îmi arăt aci dorința de a-mi fi cât mai curând cinstită fină de cununie!

Urale puternice se ridicară în aer și toți mesenii își ciocniră cupele cu bucurie.

Dana, fiica boierului Lațcu, era vestită pentru frumusețea, bunătatea și hărnicia ei nu numai în ținutul Maramureșului, ci în tot Ardealul și în Țara Ungurească.

Răspunse Lațcu, îmbujorat de plăcere:

— Am să-i spun, măria ta, și are să fie aceasta cea mai mare bucurie a ei. Și eu îți aduc marea mea mulțămită pentru aleasa cinste ce o arăți casei mele. Bine știi atât măria ta, cât și prietenii și oaspeții noștri, că alt bun pe lume eu nu am decât pe această copilă, care n-a avut parte de mamă, din clipa în care s-a născut chiar. Să-i dea Dumnezeu norocul ce i-l dorim cu toți.

La aceste vorbe, unul dintre oaspeții ce se afla la marginea mesei dinspre intrare tresări dureros și dădu repede peste cap cupa ce abia îi fusese umplută, de parcă ar fi vroit să se amețească mai repede, ca să-și uite gândurile ce-l frământau. Era un bărbat tânăr, subțire, dar bine făcut la trup, cu părul castaniu și ochii căprui. Purta straie verzi de vânător, încinse cu un cordon lat de piele neagră, bătut în nasturi de argint; și avea în stânga un junghi cu mâner de corn de cerb și teacă de piele scorțoasă.

— Ce e, Radule, cu tine, ce te-a neliniștit? îl auzi acesta pe tovarășul său de masă din stânga.

Tânărul vânător se uită la el, zâmbi îndurerat și nu-i răspunse. Apoi își îndreptă privirea spre capul mesei, unde voievodul Dragoș vorbea cu boierul Lațcu.

Semănau într-atât acești doi bărbați, de ai fi spus că sunt frați gemeni. Aceeași statură înaltă, aceeași privire semeață, plină de îndrăzneală, același păr negru, desfăcut în cărare la mijloc și revărsat

în plete pe umerii lor lați.

O singură deosebire, la înfățișare: Dragoș își rădea barba și purta mustăți lungi și întoarse în sus, iar boierul Lațcu purta barbă mare, bogată. Și o singură deosebire la firea acestor doi bărbați: Dragoș era de o mare bunătate, pe când boierul Lațcu era aspru, neîndurat.

Și Radu Bradu îi iubea pe amândoi deopotrivă, cu toate că Lațcu, căpetenia sa de oaste, îl înfruntase cu răutate în multe împrejurări și se purta cu el după cum îi veneau toanele.

— Pe Dragoș-Vodă – oftă Radu – îl iubesc din suflet ca pe domnul meu... pentru neasemuita lui vitejie și bunătate; iar pe boierul Lațcu îl iubesc fără de voia mea... numai pentru că e tatăl Danei.

*

Boierul Lațcu se înveselise la această îmbelșugată masă, cum de mult nu mai fusese. Și privind la mâna stângă a lui Dragoș-Vodă nu se mai sătura uitându-se la inelul ce-l purta acesta pe degetul mijlociu: un inel lat de aur, cu o gheară, în care era prins un smaragd mare cât un ou de vrabie.

Dragoș-Vodă îi prinse privirea și îi făcu întrebare cu ochii, la care Lațcu îndrăzni a spune:

— Slăvite doamne, de când te cunosc, te știu cu acest frumos și neprețuit inel pe deget. De multe ori m-am gândit, dar n-am cutezat a te întreba care-i povestea lui, că astfel de lucruri la oamenii noștri n-am văzut și nici chiar maiestatea sa Ludovic al Ungariei nu are asemenea sculă de preț. S-ar părea că tot verdele codrilor noștri se oglindește-n această minunată piatră!

— O, prietene Lațcule, nici nu poate avea nimeni – răspunse Dragoș, întrucât acest odor de pe degetul meu a fost al unui mare împărat și e vechi de peste un veac și jumătate.

La auzul unor asemenea vorbe, o tăcere adâncă se așternu în încăpere. Dragoș continuă:

— El a fost al lui Ioniță Assan, țarul românilor și al bulgarilor, și i-a fost dăruit de Papa Inochentie al treilea, împreună cu schiptrul și coroana de împărat. Și după împăratul Ioniță l-au purtat toți urmașii săi, până a ajuns la bunica mea, fiica lui Căliman al doilea, cel din urmă împărat din neamul Asăneștilor.

Bunica i-a dăruit inelul singurului ei vlăstar, Bogdan, tatăl meu, care, la rândul său, mi l-a lăsat mie când am împlinit douăzeci și unu

de ani!

— Întru mulți și mulți ani să trăiești și să-l porți, măria ta! izbucniră mesenii, ridicându-se în picioare și ciocnindu-și cupele cu veselie.

*

Petrecerea se spărsese despre ziuă și oaspeții porniseră către casele lor veseli, zgomotoși și cam pe două cărări.

La casa boierului Laţcu rămăseseră numai oamenii săi de curte și slujitorii. Cocoșii cântau pe întrecute, vestind revărsatul zorilor, și o geană de lumină se arătă subțire, strecurându-se printre brazii înalți și negri-verzui ce străjuiau curtea. În pridvorul casei mai stăruiau încă două umbre, care parcă nu avuseseră vreme să isprăvească o vorbă începută.

— Niciodată nu l-am văzut pe boierul Laţcu atât de vesel ca în noaptea asta! spuse Costea lui Radu.

Tânărul vânător răspunse oftând din adânc:

— Am băgat și eu de seamă! Să fie oare că voievodul Dragoș a luat parte la petrecerea lui?

— Și asta, dar bănuiesc că bucuria cea mai mare a lui Laţcu e făgăduiala lui Dragoș că-i va cununa fata.

La auzul acestor vorbe, Radu tresări dureros și tremur de neliniște îl cuprinse.

— Dar ce-i cu tine? se miră Costea. Tremuri?

— Mă cam luă cu frig. Așa-s diminețile de mai; răcoroase!

CAPITOLUL II

Se povestește despre două mari vânători ale lui Dragoș-Vodă și-ale însoțitorilor săi

Vara trecuse în liniște, ca niciodată de mulți și mulți ani, iar toamna acestui din urmă an, 1359, se vedea bogată în roade și blândă. Salcâmii și castanii înfloriseră a doua oară, semn – spuneau bătrânii – că va fi toamnă lungă și dulce.

Voievodul Dragoș hotărâse în această zi de joi, vânătoare în părțile de miazăzi ale Maramureșului. Sălbăticiunile pădurilor se înmulțiseră din cale-afară, și oamenii nu mai aveau liniște din pricina lor. Mistreții dădeau buzna prin sate, urșii se îndulciseră la stupi și chiar la mioare; până și iepurii prinseseră inimă vitează și făceau prăpăd în grădinile cu varză.

Oamenii boierului Lațcu se pregăteau zoriți de trei zile, și acum erau gata de plecare către curtea de la Cuha a lui Dragoș-Vodă, unde era poruncită adunarea tuturor vânătorilor maramureșeni.

Caii zvâcneau scurt sub șeile bine strânse și bocăneau cu copitele în pietrele ogrăzii, de săreau scântei. Nici șoimii nu mai aveau astâmpăr. Măcar că vânătoarea se hotărâse pentru vietăți mari cu blană, boierul Lațcu socotise că nu strică să fie oamenii pregătiți și pentru cele cu pene, mai cu seamă că la iepuri, la iezi și chiar la vulpi și la lupi, șoimii se dovediseră la fel de dibaci vânători. Așa că-i spusese din timp lui Radu să se îngrijească de șoimii lui:

— Bagă de seamă, flăcăule, că, până astăzi, măria sa Dragoș nu ți-a văzut îndemânarea la vânătoarea cu șoimi. Știe de la mine că ai fi cel mai priceput vânător și șoimar... Și că păsări vânătoare cum sunt cele învățate de tine nu se află în tot ținutul Maramureșului, dar ce zic eu? În tot Ardealul! Cată a nu mă da de rușine!

Radu zâmbi cu plăcere, dădu ușor din cap și răspunse:

— Mărite stăpâne, din partea aceasta nicio grijă. Șoimii noștri sunt aprigi și abia așteaptă să-i pornesc. Măria sa Dragoș va fi mulțămit și cred că va dori să aibă unul din acești șoimi... Bănuiesc că pe Porumbacu chiar!

— De-l va pohti, îl va avea! hotărî Lațcu. Vei griji tu de altul, la

fel de bun, în locu-i!

Vorbirea aceasta între cei doi vânători o auzise fără să vrea Dana, fiica boierului Lațcu. Larma făcută de pregătirile plecării n-o mai lăsase să doarmă de la miezul nopții. Deschisese larg fereastra și acum sorbea cu nesaț miresmele venite din depărtare ale florilor de salcâm și castan. Cuvintele de laudă rostite de către tată-său lui Radu îi îmbujoraseră obrajii de plăcere și un surâs de o clipă flutură pe buzele ei roșii ca de cireșe.

Simțind că sunt priviți, Lațcu și Radu ridicară amândoi deodată capetele spre fereastra de sus.

Fața boierului se înseninase ca de o mare bucurie; întotdeauna când își privea fata părea alt om, era preschimbat cu desăvârșire.

— Bună dimineața, fata tatii! Cum ai dormit?

— Sărut mâna, tăicuță! Aproape bine! nu m-au prea lăsat vânătorii domniei tale!

Radu se înclină și rămase cu capul plecat câteva clipe. Lațcu își urmă vorba:

— Dar peste câteva zile, când vei avea de gătit fripturi de vânat ales, căpriori, mistreți, sau iepuri, ai să te bucuri, nu?

— Mai bucuroasă aș fi, taică, să nu te știu în primejdiile ascunse ale vânătoarei. De câte ori ați plecat la asemenea trebi, v-ați întors mai puțini cu unul sau doi oameni. Și chiar dacă v-ați întors vreodată toți, unul-doi tot erau vătămați pentru toată viața lor!

— Nu te teme, că nu mă mai avânt eu ca acum douăzeci de ani. Și-apoi... la primejdie îl am pe Radu lângă mine!

— Luați și șoimii?

— Îi luăm pentru orice nevoie!

— Și-ntr-adevăr face șoimul tot ce i se poruncește?

— Precum ai grăit, fata tatii!

— Așa... l-ați putea trimite la mine pe acela de pe mâna jupânului Radu?

Boierul Lațcu râse înveselit și-i grăi, cu mândrie nestăpânită, tânărului vânător, care încremenise, neștiind ce să facă:

— Radule, arată-i jupâniței Dana de ce sunt în stare șoimii noștri! Radu se înclină cu adânc respect și, înainte de a-i vorbi șoimului, privi în jurui, ochi o tufănică într-un strat de flori de lângă el, o rupse grăbit și-i grăi prietenului său înaripat, mângâindu-l pe cap:

— Porumbacule, puiul meu, ia tufănica... și du-o domniței

Dana!

Pasărea, când văzu floarea, înțelese, o prinse în cioc și așteptă cuminte: Radu îi desfăcu lănțugul, întinse mâna către fereastră și strigă:

— Acolo!

Și lăsând șoimul în voia lui, urmărit cu nesaț de către boierul Lațcu, tânărul își pironi privirile asupra fetei care-și ridicase capul în așteptare. O sorbea din ochi pe această făptură de o rară gingășie și frumusețe. Părul ei negru, cu cărare la mijloc, era împletit în două cozi groase, ce le purta pe spate. Ochii-i umezi, ca de căprioară tânără, străluceau întocmai unor cărbuni abia aprinși; obrajii erau crini și răsură laolaltă. Subțire, dar bine împlinită, i se părea tânărului cuprins de friguri o zână desprinsă din poveștile bătrâne.

Din visarea de o clipă îl trezi șoimul care se ridicase ușor, se roti acum de două ori și porni săgeată către fereastră, așezându-se întâi pe pervaz, apoi mai îndrăzneț chiar pe mâna fetei, înlemnită de uimire.

Fata îi luă floarea cu stânga; cu dreapta îl mângâie pe șoim de câteva ori, spunându-i apoi, cu gingășie, în șoaptă:

— Acum întoarce-te la... Radu!

Șoimul zbură lin înapoi și se așeză cuminte pe brațul stăpânului său. Acesta îl mângâie de asemenea și-l sărută lung, drept mulțămită pentru isprava făcută; asta de ochii boierului Lațcu, căci sărutul lui era cu gândul la mâna subțire și albă care se plimbase asupra isteței păsări.

Tot timpul cât dură această scurtă și neașteptată întâmplare, inima lui Radu bătu mai puternic ca niciodată de când se știa pe lume. Nici în cele mai aprige lupte n-o simțise zvâcnindu-i astfel. Numai cei doi tineri pricepuseră că, în aceste două zboruri ale șoimului, se mai petrecuse și altceva; boierul Lațcu, însă, era atât de bucuros că-și uimise fata, încât nu băgase de seamă nimic.

— Ha, ha! râse el înveselit, ai văzut, fata tatii? Ei, cam tot așa se petrece și la vânătoare, numai că acolo șoimii noștri prind păsări, nu flori. Așa! Și acum, Radule, scoate cornul și cheamă-i pe toți, ca să pornim spre curtea măriei sale Dragoș-Vodă. Aș voi ca eu să ajung cel dintâi, ca-ntotdeauna.

*

Când vânătorii se adunară gata de plecare, Dana pieri din

cadrul ferestrei. Un răpăit mărunt de picioruşe repezi se auzi pe scările de lemn ce duceau de la cat înspre încăperile de jos; fata se ivi în cerdac, de unde coborî grabnic în curte şi alergă spre tatăl său, cuibărindu-i-se la piept.

Bătrânul o strânse cu dragoste, o sărută pe frunte şi o mângâie pe păr. Apoi, punând mâna stângă pe şa şi piciorul în scară, se aburcă pe spatele calului, care şi porni de îndată.

— Să ne vedem sănătoşi, fata tatei!

— Sărutăm dreapta, tăicuţă! Să veniţi sănătoşi... cu toţii!

Ceata vânătorilor porni, având-ul în cap pe boierul Laţcu, care-şi înfipsese pintenii în burta calului, grăbindu-l şi mai tare. În coada convoiului rămăsese Radu, căruia i se păruse că şaua e prea largă şi întârziase câteva clipe, s-o mai strângă puţin în chingi.

Apoi, fără să se ajute de mâini, sări şi el în şa şi, pornind, se răsuci cu totul către cerdac, ridicând dreapta, spre a-i răspunde domniţei Dana, care-şi flutura, în semn de bun rămas, mânuţa-i albă, ce părea o porumbiţă cuprinsă de nelinişte.

*

Dar nici n-apucase Dragoş-Vodă să iasă bine în pridvorul măreţului său palat de la Cuha, spre a-l primi pe boierul Laţcu, că liniştea ce stăpânea văzduhul în acel ceas al dimineţii de toamnă fu turburată din depărtare de nişte strigăte pline de groază, ce se apropiau din ce în ce:

— Tătarii!... Vin tătarii!

Şi, până să se dumerească cei de faţă ce se întâmplase, trei români maramureşeni, cu straiele rupte şi afumate şi cu pletele în vânt, se năpustiră pe poarta larg deschisă.

— Dar ce-i, oameni buni? îi întrebă Dragoş-Vodă, liniştiţi-vă şi grăiţi!

— Măria ta, despre Siret au dat navală asupra noastră hoardele duşmane, ne-au spart casele, ne-au răsipit avutul... ne-au dat foc şi ne-au răpit femeile şi copiii. E prăpăd, măria ta, şi te rugăm de ajutorare, că noi singuri nu putem face faţă urgiei.

Voievodul coborî grăbit în mijlocul vânătorilor, care, îndârjiţi, îi aşteptau cuvântul.

— Ziceţi că despre Siret au năvălit? Nu este pentru întâia oară când fac ei asemenea jafuri! Dar cată să fie aci, la noi, pentru cea din urmă oară. Maiestatea sa Ludovic Angevinul al Ungariei şi măria sa

Nicolae-Alexandru-Vodă Basarab de la Țara Românească au avut mult de furcă cu ei, până să-i pună cu botul pe labe. Să pornim dară... să-i aflăm, să-i spargem și să-i împrăștiem precum vântul pulberea; și să-i facem să nu mai calce ținuturile noastre în vecii vecilor. Iată, oameni buni, precum vedeți, noi ne pregătiserăm de vânătoare! Vom lăsa, însă, fiarele pădurii în liniște și ne vom îndrepta vânătoarea către fiarele cele cu două picioare care nu vădesc pic de omenie. Și fi-va aceasta o vânătoare mai mare, mai grozavă și cu mult mai de folos decât cea plănuită dintru început. Să se dea cai și arme acestor oameni! Purcedeți înapoi de unde ați venit, ridicați-i pe toți cei ce se pot bate și așteptați-ne... că va să mai strângem și noi oaste... să-i răzbim și să-i alungăm pe vrăjmași pentru totdeauna.

Dar goana după dușmani ținu mai mult decât se așteptaseră oștenii maramureșeni. Căci țipenie de cotropitor nu se ivise în calea lor. Urme de-ale jefuitorilor da, din belșug: case arse, gospodării risipite, foc și pradă pretutindeni. Altminteri, se aflau numai oamenii locurilor, jeluindu-se și arătându-le cu mâinile înnegrite de funinginea pârjolului încotro fugiseră prădătorii.

Oastea lui Dragoș străbătuse pasul de hotar al Maramureșului și, trecând prin vad Bistrița, aproape de izvoare, pătrunsese în țara vecină și ea călcată de aceiași vrăjmași.

Din goana mare, în care venise până aci, Dragoș își struni calul și începu să-l poarte la pas. Vederea acestor locuri noi îl fermecase cu totul. Privea plin de încântare în față și în juru-i și nu se mai sătura. Munții se înălțau semeți; pe crestele lor, brazii falnici atingeau cu vârful tremurător norii alburii ce pluteau pe cerul albastru aidoma unor trâmbe ușoare de fum pe întinsul unei ape. La stânga, se auzea clipocind un izvor limpede, ce parcă te îmbia să descaleci și să-ți astâmperi setea în unda lui cum e cleștarul. Printre copacii pădurii erau risipiți mesteceni, care spărgeau întunericul cu argintul coajei lor binecuvântate, asemeni unor uriașe lumânări de ceară albă. Iar păsările se așezau pe câte o ramură, se legănau de câteva ori, și apoi începeau să-și reverse în cântece tremurate focul bucuriei lor de viață.

— Minunate locuri, spuse Dragoș cu încântare în glas. Păcat că n-avem răgaz să ne oprim aci mai mult și să ne îndestulăm de vederea lor. Dar la întoarcere...

— Parcă soarele arde mai puternic și aerul e ceva mai dulce ca pe la noi prin Maramureș! adause boierul Lațcu.

— Toate-ți desfată ochiul și te simți mai bine... îți dă voioșie și putere! grăi și Sas, fiul voievodului.

— Îmi făgăduiesc să mai trec pe aici! hotărî Dragoș. Sunt încredințat că le voi duce dorul! Și-apoi, în aceste locuri de basm, nu se poate să nu mișune și vânat din belșug.

Și cum localnicii abia puteau să le încropească o biată mămăligă de mei, maramureșenii, până să-și arunce ghioagele și să-și destindă arcurile asupra vrăjmașilor, fuseră nevoiți să țintească în viețuitoarele pădurilor din Carpați, ca să-și potolească foamea ce începuse a le da ghes.

Era a treia zi de când rătăceau pe urmele dușmanilor, fără să dea ochii decât cu oamenii locurilor.

În inima codrului, pe malurile Bistriței, făcură nou popas. Crengile mai subțiri de la poalele unor paltini falnici se prefăcură îndată în jeratic; iar sulițele, în frigărui pentru căpriori, mistreți și cocoși de munte.

Foamea se îmbină cu voia bună și fu repede potolită.

Așteptară numai să treacă soarele de nămiezi și porniră din nou. Dinaintea lor se întindea un podiș verde și neted ca-n palmă, la a cărui margine se vedeau copacii altei păduri, ridicați de un stat de om. Caii, care până acum merseseră liniștiți, începură deodată să sforăie cu teamă și să bată copita pe loc, parcă nemaivoind să înainteze.

Dragoș-Vodă porunci oprire și le grăi fiului său Sas, boierului Lațcu și lui Radu, care-i erau în preajmă:

— Semne bune, prieteni, caii au simțit ceva!

Boierul Lațcu răspunse:

— Or fi simțit cumva lupul?

— Hm! zâmbi Dragoș. Mi-i că-s lupi din cei îmbrăcați în cojoace de oaie și fug numai în două picioare... sau în șase!

— Călări, adică? voi să arate că a înțeles Lațcu.

— Mai așa! grăi Dragoș. Apoi strigă: Radule!

— Poruncă, măria ta! dădu răspuns Radu, venind degrabă lângă voievod. Acesta zâmbi și zise:

— Boierul Lațcu dorise să-ți arăți iscusința la vânătoarea cu șoimi, dar aceasta nu s-a putut. Rămâne cu alt prilej. Dar domnia sa mi te-a mai lăudat că știi a te bate cu două pale deodată.

— A spus adevărul, mărite doamne!

— De-i așa, unde-ți e a doua pală?

— La șoldul din dreapta, măria ta. Le trag cruciș pe amândouă odată: pala dreaptă, cu stânga și pe cea stângă, cu dreapta!

— Aha! prinse a surâde Dragoș. Cred că a sosit vremea să ne arăți și nouă acest minunat și neprețuit meșteșug al tău!

— Sunt gata, măria ta! Acest lucru de iscusință l-am deprins din fragedă tinerețe de la un viteaz oștean din Țara Românească, ce m-a învățat a mânui spada. Că de ni se întâmplă cumva să pierdem în luptă un braț, să ne putem bate la fel de bine cu celălalt.

— Bună treabă! râse de astă dată Dragoș din plin. Și acum, că s-au potolit și caii, iată ce avem de făcut! Se vede bine că în fața copacilor ce ni se arată în zare e forfotă de oaste. Fără îndoială că aceia sunt vrăjmașii cotropitori care așteaptă să ne prindă la strâmtoare și să ne căsăpească. Nu știu câți sunt, dar prea mulți nu pot fi, cunosc aceasta din alte ciocniri cu ei! Știu de ce sunteți în stare. Dinspre partea vitejiei voastre n-am nicio grijă. Dar, ca izbânda să fie și mai repede de partea noastră, aș vrea să vă dau un sfat!

Și voievodul le spuse celor din jurul său ce avea de spus, cerându-le acestora ca, la rândul lor, să le aducă la cunoștință și celorlalți osteni.

Apoi Dragoș ridică dreapta și strigă cu-mbărbătare:

— După mine și nu vă lăsați!

Călăreții strânseră caii în pinteni și porniră în galop spre pădurea ce se vedea la capătul câmpiei. Covorul de iarbă verde scădea văzând cu ochii. Oamenii puteau zări acum limpede stejarii falnici și chiar frunzele răsucite de toamnă, cu ghindele uscate sau dezghiocate.

Dar când se aflară numai la câteva prăjini de pădure, ca la un semn tainic, ca și cum s-ar fi înspăimântat brusc de acei care-i așteptau în fața copacilor sau ascunși printre ei, călărașii români strânseră amarnic frâiele, smucind zăbalele și deodată făcură calea-ntoarsă.

Și îndată auziră în spatele lor o poruncă în grai străin, strigată cu mare strășnicie:

— După ei, după ei, și unul să nu scape!

Îndată pământul începu să duduie sub copitele vrăjmașe. Goana începu cu o furie nemaipomenită. Oștenii lui Dragoș fugeau de mama focului, iar dușmanii după ei, gata-gata să-i ajungă. Dar iată că – la jumătatea câmpiei dintre păduri – călărașii fugari se rupseră în două cete: cea dintâi cu Dragoș și fiul său Sas, iar cealaltă avându-i

în frunte pe boierul Lațcu și Radu.

Călăreții se depărtau iute unii de alții, însă toți cu ochii țintă înapoi. Dușmanii, în goana lor nebună, cu gândul să-i lovească din plin, înaintară ca din praștie în gol; abia putură să oprească, neștiind încotro s-o apuce; dar, până să se dumerească ce s-a petrecut, se văzură cu groază înconjurați de cele două cete, care se năpustiră asupra lor cu spadele scoase.

Bătălia fu groaznică. Ridicându-și calul în două picioare, Dragoș fulgera în dreapta și-n stânga, făcând prăpăd, și nicio lovitură nu-și greșea ținta.

Voievodul Sas și boierul Lațcu de asemenea își făceau cărări printre vrăjmași, secerându-i cu sete.

Când, deodată, Dragoș rămase cu spada ridicată, încetând să mai lovească, pentru o clipă numai; și izbucni într-un hohot de râs, care răsună ca un clopot în aerul limpede al zilei de toamnă.

Îl văzuse pe Radu la lucru și nu se mai putuse stăpâni. Într-adevăr, că și aveai de ce râde; boierul Lațcu nu-l lăudase pe Radu degeaba. Era ceva de-a dreptul uimitor să-l vezi pe tânărul oștean ținându-și calul strâns între genunchi și ridicând și lăsând cu o iuțeală de fulger amândouă spadele deodată pe grumajii acelora ce i se iveau în cale și care nu se mai ridicau de jos în vecii vecilor.

Dar iată că un tânăr tătar, ce părea a fi o căpetenie, se năpusti cu o furie nemaipomenită asupra boierului Lațcu. Acesta, voind să se ferească, se răsuci atât de tare în șa, încât veni peste cap.

Atunci, armăsarul său Trăsnet, vestit pentru frumusețea și puterea lui, se ridică în două picioare, nechezând zăpăcit. Dușmanul îi prinse repede frâul și porni în goană cu el.

Pe dată, zece oșteni, în cap cu Radu, făcură roată în jurul lui Lațcu, care se ridică gemând și înjurând furios.

— Ia calul meu, stăpâne, și trage-te în poienița asta la adăpost! îi strigă Radu. Eu mă descurc mai ușor.

*

Îndată după sfârșitul luptei, Dragoș veni să-l cerceteze pe sfetnicul și prietenul său. Lațcu era cu ochii în lacrimi și se căina ca o babă.

— Dar ce-i, boier Lațcule? Plângi, oare, sau am vedenii?! Nu te-am văzut în starea aceasta niciodată!

— Măria ta, oftă Lațcu din adâncul sufletului, mie mi se trage

moartea de la calul ăsta. Așa cal nu se găsește în tot Ardealul. Frumos și puternic, negru corb, cu stea albă în frunte și pintenog la picioarele din față. Crescut de mine de mic și învățat de Radu... Of, of, of, mai bine mă prindeau pe mine dușmanii decât pe el! Ce mă fac acuma fără Trăsnet al meu?

*

Puțini vrăjmași scăpară cu fuga.

Când liniștea se așternu peste câmpia însângerată, ca din pământ se iviră oamenii locurilor și se aruncară la picioarele acelora ce-i scăpaseră de neînduplecații cotropitori.

Cel ce se arăta a fi starostele lor grăi cu lacrimi de bucurie către Dragoș, pe care-l simțise căpetenia oastei:

— Luminate stăpâne, după datină s-ar fi cuvenit a ne înfățișa măriei tale cu pâine și sare. Sare se mai găsește, dar pâinea de-amar de vreme am înlocuit-o cu mămăliga de mei. Iartă-ne dar, și primește numai prinosul recunoștinței noastre. Să trăiești, mărite doamne, întru mulți și mulți ani și oștenii măriei tale, de asemenea.

Dragoș, care se odihnea rezemat de un paltin înalt și rămuros, îi grăi, zâmbind:

— Oameni buni, lupta ce-am dat-o a fost aprigă și sângeroasă. Nu mi-i rușine a spune că suntem istoviți. După cum vedeți, au pierit mulți vrăjmași, dar au căzut și dintre ai noștri. Rugămintea mea este acum aceasta: adunați-vă toți câți sunteți și-ngropați-i pe cei morți... Tătarii, într-o gorgană, cât îi va cuprinde, iar românii, în gropi... Și nu uitați, spre a-i deosebi, să bateți câte o cruce făcută din crengi de copac la căpătâiul fiecăruia, și apoi om mai sta de vorbă!

*

În spatele pădurii, unde se adăpostiseră dușmanii înainte de luptă, se afla un sat mare, după care venea un orășel ridicat pe un loc întins, ce parcă nu se mai sfârșea.

— Cum se numește această frumoasă așezare? întrebă Dragoș pe oamenii care-l întâmpinaseră.

— După felul locului i s-a zis Câmpulung; măria ta, că, precum se vede, e într-adevăr o întindere lungă, ce nu mai pare a se sfârși. Aci locuia boierul Balc, cneazul acestui ținut.

— Locuia ziseși? Și acum de ce nu mai locuiește? A fugit

cumva de teama cotropitorilor?

— Ba nu, doamne, că nu se află român care să fugă din fața primejdiei, dar a fost răpit acum cinci zile și dus de tătari... spre răscumpărare, după obiceiul lor păcătos!

— Și ceilalți juzi și cnezi ai voștri?

— Vor fi luptând și ei în alte părți de țară cu pustiitorii. Că tătarii, preamărite doamne, năvălesc odată în mai multe părți și cete... și fac prăpăd în mai multe locuri în același timp!

— Iată ce înseamnă a sta răsipiți unii de alții... De-ați fi toți laolaltă să-i înfruntați, altfel s-ar petrece lucrurile. Dar așa, vrăjmașul vă ia pe fiecare în parte și vă căsăpește și vă pradă cum îi e voia!

Starostele dădu din cap în semn de neputință. Oamenii din jurul său îl îmboldeau a mai grăi ceva:

— Hai, moș Nicoară, spune, spune-i măriei sale păsul nostru cel mare!

Bătrânul privi în ochii lui Dragoș-Vodă, necutezând a vorbi, deși părea frământat de o mare grijă.

— Ei, moș Nicoară, c-așa parcă auzii că te cheamă, ce te-ndeamnă soții dumitale a-mi mai spune?

— Mărite stăpâne, o groaznică nenorocire s-a abătut de mai bine de-un an asupra acestui ținut mănos și plin de frumusețe al nostru!

— Așa-i, așa-i! întăriră oamenii cuvântul bătrânului.

— Te-ascult, grăiește dar!

— Doamne, nu mai putem trăi liniștiți din pricina unui zimbru înfiorător, care ne calcă semănăturile, ne zdrobește orătăniile și pe noi chiar, ne ia în coarne caii, și vitele, și oile ce ies la pășune și trăim cu frica în sân de răul lui.

— Așa, și? îl întrebă Dragoș.

— Și oamenii noștri te roagă în genunchi, slăvite doamne, ca, așa după cum ne-ai scăpat de urgia tătărească, să ne izbăvești și de urgia acestei fioroase fiare, care ne face traiul amar și de nesuferit.

— Dară juzii și cnezii voștri nu-s vânători? Ei nu știu și nu suferă din pricina acestui zimbru?

— Ba s-au strâns mai mulți laolaltă ca să-l vâneze. Și boierul nostru Balc, cel răpit deunăzi de tătari, și boierul Mirislău din ținutul Vrancei și boierul Cantemir de la Trotuș; dar zimbrul parcă scoate foc pe nări, s-a năpustit cu coarnele-i de fier în burta calului lui Mirislău, l-a ridicat cu ușurință ca pe un sac cu tărâțe și a dat cu el de

pământ, călcându-l apoi în copite. La asemenea nemaipomenită faptă, toți vânătorii s-au risipit care încotro, ca puii de potârniche.

— Nu s-ar putea spune că au dovedit prea mare îndrăzneală! râse Dragoș împreună cu tovarășii săi. După care adăogă: Pesemne că vânătorilor voștri le plac mai mult iepuri și căprioare; la zimbri și mistreți nu se prea îndeamnă!

— Ba nu, doamne, cată să-și apere semenii moș Nicoară. Nu, că vă putem arăta mulți colți de mistreț și multe coarne de cerb, dar acest nemaipomenit zimbru e mare cât trei bivoli la un loc... Și de-ar fi fost zimbroaică, mai du-te vino, poate i-am mai fi venit și noi de hac, dar vezi că e taur...

Oamenii râseră înveseliți. Dragoș veni mai aproape de moș Nicoară, îi puse dreapta pe umăr a mângâiere și-i spuse molcom:

— Să cercăm, moșule, cum spuseși dumneata odinioară, a-i veni de hac acestui zimbru fioros. Când îi este obiceiul să vă calce lanurile, pe unde trece... unde se adapă... unde se adăpostește? Astea să mi le spui și-apoi ce-o mai fi om vedea!

— Măria ta, zimbrul vine odată cu revărsatul zorilor să se adape devale, la râul aista, care curge prin fața noastră. Apoi începe să-și facă de cap!

— Așa dară, va să-l așteptăm mâine dis-de-dimineață prin aceste părți, că ziua de astăzi e pe sfârșite.

— Așa, mărite doamne!

— Așa să fie, moș Nicoară! Du-te și vestește-i pe toți fârtații dumitale că mâine, la al treilea cântat al cocoșilor, să fie gata cu furci, coase, hârlețe și securi, spre a-i aține calea zimbrului și a-l goni înspre mine, dincotro va veni el.

*

Voievodul Dragoș se frământă în așternut toată noaptea. Dormi somn iepuresc, cu grijă. Știa că tovarășii săi nu l-ar fi trezit din somn după lupta din ajun, lăsându-l pe zimbru în plata Domnului. Dar el le făgăduise oamenilor de la Câmpulung și n-ar fi vrut să le înșele nădejdea și să le zdruncine încrederea în vorbele sale.

Era de mult treaz de-a binelea; se sculă înaintea tuturor. De altminteri nu l-ar fi mai lăsat liniștit nici scâncetele și chelălăiturile câinilor care nu mai aveau astâmpăr și abia mai puteau fi ținuți în lanț.

Ieși în curte. Era o dimineață răcoroasă de toamnă. Un fior îi

scutură trupul vânjos.

Începu să vorbească cu câinii din țarcuri, spre a-i mai liniști. Dar, la vorba lui, săriră în picioare toți oamenii care dormiseră în acea casă prietenoasă și-l înconjurară de îndată.

— Sunați cornul... să se strângă toți! Scoateți caii din grajduri și dați drumul câinilor! porunci Dragoș.

Îndată spintecă văzduhul încă întunecat un sunet prelung și tremurat de corn, care stărui în aerul răcoros câteva clipe. Caii se auziră tropăind și strănutând; câinii se împrăștiară în ogradă cu lătrături scurte și începură zbenguiala.

La picioarele lui Dragoș-Vodă se rostogoli deodată, cu scâncituri de bucurie, o blană neagră, pătată cu alb, care începu să bată pământul repede, cu o coadă stufoasă.

Domnul întinse mâna s-o mângâie și strigă:

— Sus, Molda, sus, fetița tatii! Astăzi o s-avem de lucru din greu!

Cățeaua se ridică, întinse capul și primi mângâierea cu ochii închiși, scheunând fericită.

Și în cele câteva clipe, cât ținu mângâierea, Dragoș își aminti cu duioșie ce tovarăș neprețuit de vânătoare îi fusese Molda de-a lungul ultimilor ani.

Se văzu la cea din urmă vânătoare. Săgetase un mistreț, care totuși nu căzuse și venea năprasnic spre el, grohăind înspăimântător, gata să-l răpună. Dragoș se pregătea să-l înfrunte cu faimoasa lui ghioagă ghintuită, când se petrecu un fapt neașteptat. Ca azvârlită din arc sări Molda înaintea mistrețului descumpănit și-l apucă cu nădejde de rât, înfigându-și colții-i ascuțiți și rămânând agățată de botul lui. Fiara se cutremură, se scutură, voind să-și arunce povara, grohăi înfiorată de durere, dar zadarnic, cățeaua parcă era lipită.

Dragoș se găsea acum în mare încurcătură; nu putea să dea cu ghioaga, de teamă să n-o lovească pe Molda. Își trase repede o săgeată din tolbă, întinse arcul și mistrețul se prăbuși.

— Hai, Molda, hai! îi grăi Dragoș cu blândețe.

Cățeaua, plină de înțelegere, linse mâna stăpânului drag, și se îndepărtă cuminte, fugind către ceilalți câini, care tocmai erau scoși din curte, în poiana vecină.

Dar, odată cu țăranii câmpulungeni, iată că se iviră și cei din ținuturile Vrancei și al Trotușului, în frunte cu juzii și cnezii lor, care se grăbiseră a-l cunoaște pe strașnicul bărbat ce zdrobise și alungase

cotropitorii și se pregătea acum să-nfrunte zimbrul, care nu putuse fi răpus de nimeni.

O mare uimire era zugrăvită pe fețele lor bărboase, dar când văzură statura falnică a bărbatului mândru, ce le ieșise zâmbind în întâmpinare, clătinară din cap, în semn că totuși acesta ar putea face și o asemenea minune.

— Măria-ta – grăi cneazul Mirislău – noi am venit a-ți face rugarea să nu cutezi a da ochii cu năprasnicul zimbru, care suntem încredințați că-i o necruțătoare fiară de diavol zămislită!

— Precum se vede v-a înspăimântat foarte! râse Dragoș.

— Era și firesc! Zic că veniserăm cu acest gând, dar văzându-te pe măria ta că ești cu adevărat cruce de voinic, și că te poartă și un cal cum altul noi n-am văzut încă, socot că n-ar fi peste putință și ai izbândă! își isprăvi cneazul cuvântul.

Voievodul Dragoș zâmbi pe sub lunga-i mustață neagră și zise în doi peri:

— Spusu-mi-ai aceste vorbe de-mbărbătare numai așa, de florile mărului, jupâne, spre a-mi face coraj, sau crezi într-adevăr că aș putea răpune fiara?

Atunci se auziră mai multe glasuri:

— Ba, doamne, suntem încredințați pe deplin că încercarea măriei tale cu izbândă va fi încununată!

Erau ceilalți veniți să-l vadă pe Dragoș.

Dar iată că vorba lor fu întreruptă de către moș Nicoară, care sosi năpristan, proțăpindu-se în fața voievodului din Maramureș:

— Măria ta, e timpul de plecare! Nu peste multă vreme se arată zimbrul la apă. Haidam!

— Să mergem, moș Nicoară! încuviință Dragoș.

Ajunseră pe pajiștea verde, prin care curgea repede, ca orice apă de munte, un râu limpede de i se vedeau pe fund pietrele albe și puii argintii de păstrăvi jucându-se în adâncime.

— Înconjurați pajiștea și ascundeți-vă printre copaci... să nu vă zărească dihania, le spuse Dragoș. Și fiți gata pentru orice împrejurare. Noi ne aținem aci, către locul unde spune moș Nicoară că se adapă fiara. Ce și cum va fi nu putem ști dinainte, că nu-i cunoaștem apucăturile!

Întunericul se destrămase bine. Zăbranicul nopții se ridicase pe nesimțite și o lumină roșiatică se revărsase peste întreaga poiană.

Atunci dudui din depărtare tropăitul fiarei care îngrozise un

ținut întreg. Ai fi zis că se rostogolesc tunete din nori. În poiană nu se vedea nimic. Parcă era pustie.

Zimbrul se ivi dinspre miazănoapte; dar deodată se opri din mersu-i repede și începu să sforăie și să adulmece pe nările-i mari și tremurătoare.

Când îl văzu, măcar că era departe, voievodul Dragoș scoase un ușor șuierat de adâncă uimire. Într-adevăr, că o astfel de fiară măreață nu mai văzuse în toată viața lui de vânător. Nu mințise moș Nicoară când spusese că e cât trei bivoli la un loc. O namilă... un bou uriaș ca din basme, cu o coamă stufoasă, cu coarne mari și răsucite înainte, gata parcă a te străpunge; cu o coadă groasă cât zece funii împletite la un loc și cu un smoc de păr asemenea celui din coamă. Capul, cât un butoi de mare, iar picioarele, vânjoase și sfârșite în niște copite puternice, care lăsau urme adânci pe pământul călcat.

Zimbrul se opri puțin neliniștit în mijlocul poienii; adulmecă din nou și-și roti capul cu grijă. Holbă ochii-i mari și roșietici, cu gene lungi, castanii, și dădu un muget înfiorător, la care-i răspunseră trei ecouri, de clocotiră văile. Apoi voi s-o pornească înapoi, dar în aceeași clipă haita de câini îi ieși în spate, odată cu viteaza Molda și cu Dragoș, care se depărtase de soții săi ca la două sulițe.

Molda se aruncă asupra copitei de dinapoi a zimbrului și-și înfipse colții-i ascuțiți ca niște cuțitașe în glezna lui. Fiara înfuriată mugi din nou și porni năvalnic către Dragoș, care-i era cel mai aproape, să-l prăpădească. Dar voinicul își înfipse pintenii în burta calului, care se ridică dintr-o dată uriaș în două picioare, înălțându-l pe Dragoș, asemenea zimbrului. Falnicul vânător ridică ghioaga de fier ghintuită, grea ca un mai, și-l pocni cu sete pe zimbru drept între coarne.

Acesta se opri, căzând pentru o clipă pe picioarele de dinapoi. Dar ca fulgerul se ridică, se întoarse și porni în goană, căutând scăpare către apa unde obișnuia să se adape.

Molda, săgeată după el, îl ajunse și voi să i se agațe de picioare. Zimbrul, întărâtat la culme, se opri, se răsuci, o luă în coarne și-o azvârli în râu. Apoi se aruncă și el în apa pe care o trecu ușor dintr-un singur salt.

— Molda, fetița tatii! strigă Dragoș, înfuriat mai rău decât fiara pe care o urmărea. Aveți grijă de cățea! țipă el și porni în goană, trecând râul.

Calul său îl dusese ca vântul după fioroasa vietate.

— Acum să te văd, Roibule, fratele meu! strigă îndrăznețul vânător, și-l bătu cu palma pe gât. Calul porni într-un galop nebun, o luă prin stânga zimbrului, se apropie de el, iar călărețul îl lovi cu ghioaga năprasnic, scurt și îndesat în ceafă, de două ori. Zimbrul căzu din nou pe picioarele de dinapoi. Dragoș îi ieși în față și-l pocni din nou în frunte și peste ochii roșii, bulbucați de furie. De astă dată fiara se prăvăli, dând un muget înfiorător, așa cum viteazul vânător nu mai auzise până atunci.

Sări de pe cal, își trase pala de la brâu, o prinse cu amândouă mâinile și, țintindu-i ceafa, îi despică gâtul pe jumătate.

În clipa următoare îi sosiră și tovarășii de vânătoare în cap cu cnezii ținuturilor ce priveau înfiorați, fără să le vină totuși a crede nemaipomenita vitejie a faptei.

— Tăiați-i capul de tot și aduceți-l cu voi! Restul, la frigare. Molda?

Veni Radu cu ea în brațe, plângând ca un copil.

— Măria ta, a fost greu lovită de fiara năprasnică, n-a mai avut putere să-noate până la mal și s-a înecat în râu.

Dragoș se-ncruntă, o mângâie pe capul neînsuflețit și își scrâșni dinții, spre a-și împiedica lacrimile să-i vină în ochi. Oftă adânc și șopti cu mare durere:

— Cel mai bun, cel mai drag și cel mai credincios prieten al meu.

*

Oștenii tăiară capul zimbrului de tot; apoi îl puseră în sulițe și-l purtară pe sus cu mare greutate, spre a-l vedea toată suflarea și a se liniști pentru totdeauna.

Când sulițașii se opriră în cele din urmă în fața lui Dragoș, voievodul grăi:

— Satul acesta al oamenilor care m-au oprit, cerându-mi să-i scap de năprasnicul bour, să se numească Boureni.

— Așa să fie în veci de veci! spuseră oamenii, zvârlindu-și căciulile în sus cu mare bucurie.

Atunci cneazul Mirislău făcu un pas înainte și, plecându-se cu adânc respect, vorbi:

— Îngăduie-ne și nouă, doamne, să ne rostim cu evlavie și dragoste o dorință!

— O ascultăm, cinstite boierule!

— Iacă, măria ta, care este: văii acesteia dintre Siret și râul Moldova să i se zică de aci înainte „Câmpul lui Dragoș“, spre aducere-aminte a măreței fapte de vitejie a luminăției tale!

Zâmbind cu plăcere, voievodul se înclină în semn de încuviințare, iar toți cei de față izbucniră în urale și strigăte:

— Așa să fie în veci de veci!

Asemenea însuflețire cinstită, de nimeni poruncită, nu mai văzuse voievodul din Maramureș în viața sa. Ridică mâna, spre a-i potoli și spuse:

— Pregătiți în luminișul de acolo cele de trebuință pentru a frige bourul și alte vânaturi. Dați cep poloboacelor cu vin și umpleți bărdacele, spre a cinsti cum se cuvine cele două mari izbânzi ale noastre. Voi veni și eu cu tovarășii mei, după ce vom da înapoi pământului pe cel mai bun, credincios și iubit tovarăș al meu de vânătoare. Vroiesc eu însumi să arunc cel dintâi pumn de țarină în groapa ce o vom săpa la rădăcina acestui mesteacăn rătăcit printre brazi!

CAPITOLUL III

Spre zări de țară nouă

După ospățul vânătoresc de la marginea câmpului ce-i purta acum numele, lângă apa Moldovei, cnezii ținuturilor se înfățișară lui Dragoș, și cel mai vârstnic dintre ei – boierul Cantemir – grăi cu multă dragoste și căldură în glas:

— Mărite doamne și cinstită adunare, măcar că semenii mei m-au ales să ridic cuvântul, eu la vorbă nu mă prea pricep. Mai ușure mi-e a mânui spada!

— Totuși, cinstite boierule Cantemir, îl întrerupse Dragoș, zâmbind subțire, dacă domnia-ta te pricepi a învârti pala asemeni cuvântului, precum ne-ai dat dovada, să știi că ești de toată lauda!

— V-aduc mulțămită pentru bunăvoința ce-mi arătați și mai vârtos recunoștință din partea oamenilor de baștină ai acestor frumoase ținuturi, pentru vitejeștile fapte ale măriei tale și ale oamenilor, în fruntea cărora te afli, stăpâne! Și spre a nu lungi prea mult vorba, că lucru fără de folos este, te rugăm, mărite doamne, noi cu toți ai noștri, să rămâi aci pentru totdeauna, să ne fii voievod și drept judecător tuturor și să ne aperi țara și mai departe de cotropirea vrăjmașilor.

Un murmur de încuviințare se ridică din mulțimea care izbucni în urale de se cutremură văzduhul.

— Uraaa, uraaa, trăiască Dragoș-Vodă, uraaa...!

Dragoș ridică dreapta, cerând tăcere, spre a putea răspunde:

— Dar eu sunt voievod de Maramureș, ținutul dinspre soare-apune și miazănoapte de această țară!

— Doamne, să nu te superi – vorbi din nou Cantemir – cunoaștem aceasta prea bine, numai că Maramureșul nu-i nici a zecea parte din pământul ce noi ți-l punem la picioare ca să-l stăpânești și să-l ocârmuiești cu marea vitejie, înțelepciune și vrednicie ce le-ai arătat. Și-acolo îl poți lăsa pe fiul măriei tale, Sas-Vodă, sau pe altul din țara Ardealului, c-or fi destui dornici de această aleasă cinste!

După care, zâmbind, bătrânul boier adaogă:

— Și-apoi, slăvite doamne, locuri frumoase și pline de negrăit farmec ca ale noastre, cu ape limpezi, cu văi adânci și răcoroase, cu munți fără genuni, cu pajiști verzi, cu câmpii mănoase, cu păduri umbroase și vânat din belșug, cu toate aceste minunate daruri aruncate aci cu nemiluita de Dumnezeu la un loc, cu greu să se găsească în alte părți ale lumii! Așa că întru mulți ani să trăiești și să domnești, măria ta!

Și întorcându-se către mulțimea de norod ce aștepta cuvântul de încuviințare al domnului, ridică brațul în sus și văzduhul clocoti din nou de strigăte puternice.

— Întru mulți ani să domnești, măria ta! Trăiască Dragoș-Vodă! Uraaa...!

Voievodul își scoase de pe cap cușma de samur cu pană verde, își netezi pletele-i negre corb, oftă din adânc și spuse, înfiorat de o dulce bucurie:

— Vă doresc din toată căldura inimii mele să trăiți și voi, dragii mei, și să mă ajutați cu nădejde din toate puterile la greaua sarcină ce mi-ați pus-o astăzi pe umeri!

*

În dimineața aceea de toamnă întârziată, măria sa Dragoș-Vodă coborî în încăperea cea mare a casei sale, puțin cam îngândurat.

Lațcu îl aștepta de multă vreme răbdător, dar parcă puțin îngrijorat că vodă trimisese după el așa de dimineață.

— Să trăiești, măria ta! îl întâmpină el cu grabă, înainte ca Dragoș să fi închis ușa.

— Bună dimineața, boier Lațcule! și, văzând că bătrânul îi cată întrebător în ochi, adăogă: Iată de ce te-am sculat cu noaptea-n cap. Cată ca astăzi chiar să purcedem la o treabă pe care era bine s-o facem mai de mult!

— Care, măria ta?

— Să ne aducem din Maramureș aci, cât mai degrabă, pe toți ai noștri și agoniseala noastră. Casele pot rămâne sănătoase – zâmbi vodă – dar ce-i în ele se cade a se afla aci, în țara nouă, cât mai curând. Vremea e încă frumoasă, într-adevăr, dar de la o zi la alta se poate strica. Vor începe ploile de toamnă, vânturile, și apoi ninsoarea. Așa că, boier Lațcule, fii bun, rogu-te, și grijește domnia-ta, de aducerea alor noștri și a celorlalte chiar astăzi!

— Am înțeles, slăvite stăpâne! Ascult și mă supun!

— Către prânz, te aștept să-mi dai vești de ce ai făcut!

*

În urma poruncii boierului Lațcu, Radu Bradu și Costea, însoțiți de două pâlcuri de călărași, făceau calea-ntoarsă spre Maramureș, plini de voioșie.

— Bine de tine, Radule – spuse Costea, zâmbind cu înțeles, că-i aduci casa boierului Lațcu!

— Cum așa, că nu prea înțeleg?!

— Păi eu am marea cinste de a o-nsoți pe doamna lui Dragoș-Vodă și de a-i purta de grijă pe drum, pe când tu... ai marea bucurie de a-i ține de urât domniței Dana!

— Ce folos, frate Costeo?! O bucurie trecătoare! Am s-o-nsoțesc pe drum o zi, două... și apoi? Însemnat lucru este cine o va însoți toată viața! Cine știe cine-i e hărăzit? Dar mai bine să vorbim despre altceva!

*

La întoarcerea în țara de la Siret călătorii avură parte de o zi posomorâtă. Vremea se stricase dintr-o dată. Vântul începuse să bată cu asprime dinspre miazănoapte, alungând norii plumburii, fără să-i risipească.

Cu toată vremea rea, se hotărâse plecarea, de teamă ca nu cumva să se-nrăutățească și mai tare.

În fața convoiului mergeau călări șase oșteni voinici. După ei, trei căruțe pline cu vârf, în care se aflau lucrurile boierului Lațcu.

În urma lor venea rădvanul domniței Dana, tras de doi cai albi, puternici, plini de neastâmpăr. În dreapta rădvanului, lângă fereastra deschisă, călărea Radu Bradu, căutând să-și strunească din timp în timp armăsarul care-și lua avânt, neobișnuit cu mersul domol al trăsurii.

În al doilea convoi, ce venea la o depărtare de vreo sută de pași, se afla avutul lui Dragoș-Vodă și doamna acestuia, însoțită de Costea și slujitorii de casă.

Se înserase și la cea dintâi așezare omenească mai arătoasă se hotărâse popas pentru masă și odihnă, când fulgere scurte, ca niște săgeți de foc frânte, spintecară cerul întunecat. Peste câtăva vreme bubuituri îndepărtate turburară liniștea ce se lăsase peste locuri. De

sus se auzi un freamăt ușor ce vestea ploaia; și deodată se porni o răpăială, de parcă s-ar fi auzit o sută de tobe laolaltă. Și picături mari și grele se revărsară asupra pământului, căzând în bășici plesnitoare.

Caii zvâcniră înfiorați de apa ce-i pișca și porniră mai cu nădejde. Apoi începură să-și scuture coamele, voind parcă să înlăture umezeala ce le venise pe neașteptate!

— Grozavă ploaie! spuse Dana, scoțând o clipă capul pe fereastră și retrăgându-l repede.

— Domniță Dana, îndrăzni Radu, e bine să închizi ferăstruica până trece ploaia. Prea vine năvalnic și s-ar putea să te ude!

— Și apoi, ce? se alintă fata.

— Boierul Lațcu mi te-a dat în strașnică pază și doresc să nu ți se întâmple nicio neplăcere.

Radu nu mai auzi zgomotul făcut de fereastra închisă, căci, chiar în aceeași clipă, un trăsnet năprasnic căzu la zece pași de rădvan pe un brad înalt, ce înfrunta cerul. Lumina orbitoare și bubuitul groaznic le luă tuturor, pentru o clipă, văzul și auzul.

Calul lui Radu, strâns aprig între genunchii călărețului, se opri brusc și-și puse capul în piept încordat, așteptând parcă o nouă dezlănțuire a firii.

Dar caii de la rădvan, înspăimântați la culme, se ridicară amândoi deodată în două picioare cu oiște cu tot și apoi se avântară în întunericul drumului, cătând să scape de bradul care, cuprins de flăcări, ardea ca o torță uriașă.

Radu lăsă frâul moale, își înfipse pintenii în burta calului și-l îndemnă:

— Hai, Fulger... după ei!

Calul sforăi supus, îmbucurat că se simte călărit de un stăpân de nădejde și porni cu așa iuțeală, de vuia aerul în jurul său.

Rădvanul se-ndepărtase binișor. Cu toate umbrele înserării, ochii ageri ai lui Radu îl vedeau totuși și-l urmăreau. Își îndemnă calul cu desnădejde:

— Hai, Fulger, fratele meu, că de nu i-o luăm înainte, e prăpăd!

Calul, înțelegând parcă desperarea stăpânului, se încordă din răsputeri și țâșni săgeată, se apropie de rădvan nechezând, trecu de el și, ca și cum călărețul i-ar fi spus ce are în gând, porni să alerge alături de ceilalți cai.

Radu, într-o frântură de clipă, văzu cu groază că pe capra rădvanului nu mai e nimeni. Mânătorul căzuse cine știe unde.

Atunci, cu o iuțeală nemaipomenită, tânărul oștean își desprinse picioarele din scări, se ridică în genunchi pe șa și se aruncă pe spatele celor doi cai, prinzând hățurile și trăgându-le cu îndârjire, într-un strigăt îngrozitor, de clocotiră văile:

— Ho, zmeilor, ptruuu, voinicilor!

Caii se proptiră în pământ cu picioarele de dinainte, de parcă s-ar fi aflat pe un ghețuș, și se opriră loviți în spate de rădvan.

Radu sări jos și deschise în grabă ușa. Cu părul vâlvoi, cu fața ca ceara și cu ochii măriți de groază, mișcându-și buzele în neștire și voind să vorbească, fără totuși să poată rosti un cuvânt, măcar, Dana se prăbuși în brațele lui Radu, hohotind de plâns.

*

Când porni din nou la drum, rădvanul avea trei cai: lângă cei doi ai rădvanului fusese legat și Fulger. Iar pe capră se afla acum lângă Radu, care mâna, domnița Dana.

Degeaba se împotrivise tânărul oștean și-i spusese că nu se cuvine ca o fată de mare boier să stea pe capră alături de mânător, zadarnic o rugase să stea în rădvan la adăpost și să aibă încredere în el, că nu se mai poate întâmplă nimic de aci înainte, că fata îi răspunse cu dârzenie:

— Dar s-ar fi căzut, jupân Radule, ea o fată de mare boier să moară din pricina unor cai nărăvași înăbușită într-o cutie pe roate? Și apoi îmi place pe capră, ca să văd înainte tot ce se-ntâmplă. Și de va avea cineva ceva de spus, voi răspunde eu, iar domnia ta nu vei fi de nimic învinuit.

Radu ridicase din umeri fără să mai slomnească un cuvânt. Dar după muțenia îndelungată ce o suferise, fata avea acum chef de vorbă. Spuse mai departe, fără să țină seama de tăcerea flăcăului:

— Să-i dai, rogu-te, din partea mea, calului domniei tale o traistă plină cu ovăz... Sau orz... Ce-i place mai mult?

— Și unul... și altul! grăi Radu.

— Prea bine! Cum îl cheamă?

— Fulger, domniță Dana!

— Hm, cam ciudat nume pentru un cal... Pesemne că el a atras fulgerul către noi! glumi fata.

— Da’ de unde, râse flăcăul. Așa l-a botezat boierul Lațcu... E fratele mai mare al lui Trăsnet!

— Așa? Cel pe care i l-a răpit tătarii în luptă?

— Întocmai! Acela îl întrecea pe Fulger la fugă!

— Ce spui? De-acea e tata atât de nemângâiat de pierderea lui...

— Ce să-i faci? Așa e la război... Se pierd ei oamenii, dar un cal?!

— Atunci, ne-am înțeles... Să mă chemi și pe mine când o fi să-i dai ovăzul! Și să nu care cumva să-i spui tatii de pățania mea. Că e în stare să mă țină închisă-n casă, de teamă să nu mi se mai întâmple ceva!

*

Sfintele sărbători ale Crăciunului îi apucaseră pe toți românii maramureșeni, oamenii de credință ai lui Dragoș-Vodă, în țară nouă. Și acum erau hotărâți toți să lucreze cu multă râvnă și nădejde la grabnica lor gospodărire și mai vârtos însă la așezarea unor noi temelii pe pământul ce-i primise cu atâta dragoste.

Hotărâse dintru început măria sa Dragoș-Vodă ca cetatea de scaun a țării să fie la orășelul Baia, ce se afla pe malul stâng al râului Moldova, întrucât era această așezare mai frumoasă și mai cuprinsă decât toate celelalte: case mari și arătoase cu multe caturi, biserici cu turle semețe și strălucitoare, străzi largi și bine pietruite.

Apoi, Vodă își alese dintre boierii vechi ai țării și cei noi ai săi sfatul domnesc, și la cea dintâi a lor adunare se ridică și grăi adânc mișcat, cu tremur în glas:

— Iubiți boieri și buni prieteni, Dumnezeu să ajute noii noastre întocmiri și să ne ferească de cotropiri, molime, viituri de ape, foc, trăsnet și cutremur... și de toate relele câte mai sunt pe pământ. Aceste pline de neasemuit farmec ținuturi, pre câte am oblicit, au fiecare numiri de sine stătătoare. Așa, am aflat că ele se numesc: voievodatul Sepenițului, cnezatul Câmpulungului și al Vrancei, precum și al Dorohoiului și al Vasluiului, sau al Trotușului și al Băii, în care ne aflăm noi astăzi, și pe a cărui cetate de seamă am hotărât a fi cetatea de scaun a țării.

Dară iată că această nouă țară nu poartă niciun nume pe dea-ntregul ei. Cată dar a i-l da noi astăzi, acuma chiar! Și, dacă-mi îngăduiți să-i fiu eu naș, am să mă bucur din inimă.

— Dorința măriei tale, doamne – răspunseră toți sfetnicii din divan într-un glas – este poruncă pentru noi toți. Te rugăm dar a ne spune și nouă numele ce i l-ai ales.

— Îndelung am cugetat în fel și chip asupra alegerii acestui nume și am socotit că cel mai nimerit este să-i zicem Moldova, după numele râului la care am răpus zimbrul!

Atunci, boierii, toți ca la o poruncă neauzită, se ridicară în picioare și strigară cu mare însuflețire:

— Măria ta, într-adevăr acest nume este tare frumos la rostire: Moldova! Bubuie parcă a luptă și a biruință, de s-ar părea că azvârli de aici, de pe pământ, un buzdugan ce se izbește și răsună în bolta cerului. Moldova!

— Ați grăit tare frumos, boieri dumneavoastră, întocmai unor adevărați vrednici și viteji ostași, precum și sunteți! le răspunse Dragoș-Vodă mulțumit. Apoi adăogă: Iar drept stemă a Moldovei am cugetat că nimic nu poate fi mai potrivit decât capul zimbrului!

— Prea bine ai cugetat, măria ta! grăiră toți boierii. Așa să fie în veci de veci! Trăiască Dragoș-Vodă!

Domnul se ridică și spuse înfiorat, ca o șoaptă de rugăciune:

— Trăiască Moldova!

*

În seara aceea se făcu, în casele boierului Cantemir, un ospăț mare, ce ținu până la ziuă. Dragoș-Vodă le dăduse a înțelege tuturor că cel dintâi sfetnic al său este boierul Lațcu, care cu toate că se așteptase la această aleasă cinste din partea domnului, se îmbujorase la obraji ca un prunc proaspăt scăldat, măcar că la vârsta lui putea fi bunic.

CAPITOLUL IV

Primăvară nouă între două suflete

Peste o săptămână de la această petrecere sosea Anul Nou. Dragoș-Vodă avusese grijă să-i poftească pe toți sfetnicii, pe boierii ceilalți ai țării, precum și pe toți oamenii săi de credință, la masa de la miezul nopții.

— Doresc – spusese măria sa – ca cel dintâi An Nou al domniei mele, ce ne sosește în această țară nouă, să ne găsească pe toți laolaltă. De astă dată vor fi alături de noi și doamnele, jupânesele și jupânițele noastre, spre a ne simți cât mai bine împreună. Apoi, după cel dintâi ceas al anului, ele se vor duce în cămările lor, iar noi vom rămâne în ale noastre singuri, ca să putem glăsui după pofta inimii, fără pricină de opreliște!

Atunci boierul Lațcu, mâna dreaptă a voievodului, spuse:

— Doamne, jupânul Balc, carele a fost răpit de tătari, încă n-a sosit acasă. Pre cât se arată semnele, neputând împlini încă galbenii ce i se cer ca răscumpărare, abia spre sfintele Paști dacă-i vor da drumul. Mă rog măriei tale: binevoiește a îngădui să fie chemate la această cinstită masă de Anul Nou și jupâneasa Neaga și jupânița Bălașa ale lui Balc, care sărmanele, din pricina pacostei ce s-a abătut asupra lor, stau singure și oropsite la Câmpulung.

Dragoș-Vodă îi prinse mâna boierului Lațcu și-i răspunse bucuros:

— Îți mulțămesc, Lațcule, că te-ai gândit la aceasta. E bine să și faci precum ai spus. Atât pentru cele două femei, cât și pentru că scumpa ta fiică va avea la masa noastră o aleasă tovărășie în jupânița Bălașa, care-i este, pre cât am aflat, bună prietenă.

Lațcu clătină din cap cu uimire și grăi:

— Și aceasta o știai, măria ta?

— Un domn, Lațcule, trebuie să cunoască și să știe totul, chiar și cele ce s-ar părea mărunte și neînsemnate. Mai ales e bine a cunoaște prieteniile ce se leagă și se dezleagă; s-ar putea ca unele să nu fie folositoare țării; dar nu despre aceasta e vorba acum!

— Atunci, mărite doamne?

— Atunci, boier Lațcule, fă ce vei crede domnia ta de cuviință ca aceste doua Bălcițe să fie cu noi la masa din noaptea Anului Nou.

*

Așa se făcuse că acum boierul Lațcu îngrijea de chemarea de la Câmpulung a jupânesei Neaga și a jupâniței Bălașa.

Când auzise de bunăvoința lui Dragoș-Vodă, Dana izbucnise în țipete de bucurie, bătându-și pălmuțele și pornind a juca zglobie prin odaie.

— Îți pare bine, fata tatii? o mai întrebă, de prisos, Lațcu, așa cum mulți, de multe ori, pun întrebări fără de rost, la care răspunsul le e în față.

— Nici nu se putea să-mi faci o bucurie mai mare, tăicuță! se opri fata din joc, venind să-l îmbrățișeze.

— Toate bune, spuse bătrânul boier, dar întrebarea e acum cine pleacă la Câmpulung... să le aducă? Până-n Anul Nou mai sunt doar șase zile.

— Tăicuță, grăi fata, vremea e frumoasă, omătul căzut deunăzi s-a așezat în strat subțire și e bătătorit ca-n palmă, tocmai bun pentru sanie. M-aș repezi eu... Tare aș dori să fac o preumblare, că de mult n-am mai ieșit din curte!

Lațcu dădu din cap, stând la îndoială:

— Hm! De-abia veniși din Maramureș. Și-apoi, mi-e teamă... Drumul e lung.

— Nu prea lung și nici prea anevoios... și e gata făcut de-aci, de la Baia, până la Câmpulung; au trecut și trec mereu sănii și care; numai negustătorii de-ar fi și tot e destul!

— Puica tatii dragă, numai pe tine te am la viața mea, și dacă, Doamne ferește, s-ar întâmpla ceva, mi-aș lua zilele!

— Să meargă încă o sanie cu noi, cu oșteni aleși pentru vreo primejdie! Tătarii s-au mai potolit, iar de tâlhari n-am auzit prin părțile acestea.

— Nu de ei mi-e teamă acum, ci să nu se strice vremea la întoarcere și să nu iasă lupii. Dacă se stârnește vreun viscol pe drum, ce vă faceți? oftă el. Dar, ca să nu-ți stric plăcerea, fie! Am să ți-l dau să te însoțească pe cel mai destoinic și mai de credință oștean al meu!

— Cine, tăicuță? abia îndrăzni să întrebe Dana, cu gura pe jumătate și tremur în glas.

— Radu Bradu! răspunse Lațcu.

Și inima fetei porni a se zbate dureros în pieptu-i gingaș de fecioară, iar glasu-i amuți pentru câteva clipe.

*

Cerul dinaintea zorilor era ca sticla. Stelele, spuze de aur, licăreau în adâncimea de nepătruns a depărtării, de-ai fi zis că-s niște licurici în întunericul pădurii. Și, printre ele, steaua numită de țărani *„Cățelușa vânătorului“* scânteia întocmai unei nestemate cu focuri roșii, albastre și galbene, de nu ți-ai mai fi luat ochii de la ea, ci ai fi stat s-o privești așa, în neștire. Iar la marginea zării, își arunca lumina rece, fără sclipiri, „Luceafărul de ziuă“, căruia poporul îi spunea *„Steaua păstorului“*, căci după ea se călăuzeau în drumurile lor păstorii.

În curtea boierului Lațcu era de astă dată o forfotă mai mare decât atunci când se pregăteau de vânătoare. Acum pornea la drum fiică-sa Dana, la care ținea mai mult decât la ochii din cap.

Fata ceruse să plece două sănii; boierul Lațcu hotărâse trei: în cea dintâi aveau să meargă vânătorii cei mai ageri, gata să întâmpine orice dihanie li s-ar fi ivit în cale, în a doua călătorea Dana, iar sania o mâna Radu; în a treia, încărcată cu sape, hârlețe, cazmale și topoare, erau patru oșteni de nădejde ai Lațcului.

Totul era gata de plecare; se mai aștepta cuvântul de pornire al boierului care zăbovea la vorbă cu Radu.

Dana, îmbrăcată într-o scurteică verde, căptușită cu blană roșiatecă de vulpe și înfofolită cu o broboadă albă de lână groasa, se așezase în leagănul săniei și dădea semne de nerăbdare.

La fel de nerăbdători erau și caii, care-și pocneau copitele nou potcovite în ghețușul drumului și sforăiau, aruncând pe nări aburi ce se ridicau în văzduh ca niște trâmbe de fum.

Deodată, în aerul rece de iarnă, se auzi puternic și limpede glasul grăbit al boierului Lațcu:

— Ah, cum de nu m-am gândit?! Să se ia și patru dulăi și încă trei cai, câte unul legat în spate la fiecare sanie. Nu se știe ce se poate întâmpla. Câinii, în sănii, nu pe jos!

Porunca stăpânului se îndeplini în grabă.

— Și acum – adaose boierul – drum bun, feții mei, să veniți sănătoși cu toții și Dumnezeu să v-ajute!

Radu sări în sania din mijloc și prinse hățurile cu stânga, iar cu dreapta își scoase cușma neagră de miel nefătat.

Lațcu veni lângă sanie, mângâie cu duioșie brațul fetei și, privindu-l țintă pe Radu, îi spuse:

— Mai e nevoie să-ți spun ceva, Radule?

Flăcăul își puse mâna pe inimă și se plecă dinaintea bătrânului, fără să răspundă nimic. Apoi smuci hățurile, strigând:

— Dii, zmeii tatii, hai și Doamne-ajută!

Salbele cu zurgălăi de argint, prinse la gâtul cailor, sunară limpede și lin într-un clinchet de veselie și săniile se pierdură în zarea ce începuse să se roșească, urmate de privirea înlăcrimată a bătrânului boier, care, cu toată tăria lui, își simțea inima strânsă de îndoială.

*

De la Baia porniră în sus, spre miazănoapte, călăuzindu-se după malul stâng al râului Moldova. Câmpulungul se afla pe malul cel drept al râului ce se vărsa în Moldova, și Radu hotărâse să facă vad tocmai la sosire, unde apa se îngusta, era mai mică, mai bine înghețată și mai ușor de trecut.

Curând începu să se crape de ziuă, și umbrele nopții fură alungate de săgețile vii de lumină ale soarelui rece de iarnă.

Dana ședea în dreapta lui Radu, care ținea hățurile cu stânga, iar cu dreapta mânuia biciul înflorat. Nu scotea o vorbă; îi era parcă teamă că rostirea vreunui cuvânt ar putea să-i destrame fericirea ce i se cuibărise, caldă, în sufletu-i potopit de o năvalnică bucurie.

Radu întoarse capul către ea și spuse cu sfială:

— Iartă-mi întrebarea: ți-e frig cumva, domniță Dana?

Dana, înfofolită în broboada albă ca zăpada ce o înconjura, părea un copilaș proaspăt scăldat. Își întoarse și ea ochișorii-i de cărbune, încondeiați de gene negre, și răspunse:

— Nu, jupân Radule, mă simt cum e mai bine! Mult mai bine decât în rădvan, întări ea.

Aburii înălțați ușor din gura lor se împletiră în văzduhul înghețat. Radu îndrăzni să mai spună:

— Acum nu, că de-abia am pornit la drum, dar de ți-o fi, te rog să-mi spui, domniță!

— Ții cumva altă broboadă ascunsă-n sanie? îl necăji Dana.

Dar Radu zâmbi și nu mai răspunse.

Se luminase bine; drumul era neted și caii mergeau ușor, strănutând uneori și împroșcându-i pe cei doi călători cu stropi de

spumă albă.

De la un timp, nimeni nu mai scoase o vorbă. Era o liniște apăsătoare și începuse să le fie urât de atâta tăcere. Nu se auzea decât șuieratul tăios al tălpilor ce alunecau pe zăpadă, tropăitul înfundat al copitelor repezite din plin pe zăpada înghețată și clinchetul vesel al clopoțeilor.

Sufletul lui Radu era potopit de o mie de gânduri; și o mie de întrebări îi fluturau pe buze. Se hotărî la una din cele o mie, deschise gura s-o rostească, dar nu ieși decât aburul cald ce se risipi în aerul rece al dimineții.

Și-n sufletul Danei era aceeași frământare. Dar se cuvenea oare ca ea, fiica celui mai mare boier al Moldovei, al aceluia ce venea îndată după domnul țării, să stea prea mult de vorbă cu un bărbat care nu era decât oștean al tatălui ei? Viteaz, puternic, iscusit și blând într-adevăr, pe cât se părea, acest flăcău, dar totuși un fel de slujitor al părintelui ei. Că era ținut în cinste și poftit la mesele lor, de-a valma cu oamenii de vază ai țării, era altă socoteală; însă el tot slujitor se numea că este. Dar vezi că dintre toți ceilalți, boierul Lațcu numai în el avusese încredere să i-o dea în grijă pe fiică-sa. Și ea, cu toate aceste gânduri potrivnice între ele, ce se învălmășeau, neliniștind-o, se simțea atrasă de acest flăcău blând, îi era milă de el, îi făcea plăcere de câte ori îl vedea, de câte ori avea prilejul să-i răspundă la bună ziua sau să schimbe o vorbă-două cu el, iar când nu-l vedea o zi, era mâniată pe ea însăși că simte nevoie să-l vadă totuși și caută să născocească un prilej pentru aceasta.

Și se hotărî să tacă, prefăcându-se că a cuprins-o somnul.

*

I-a trebuit mult Danei până să le înduplece pe cele două femei să primească a veni la masa de Anul Nou a lui Dragoș-Vodă. Că, ziceau ele, și pe bună dreptate, cum le-ar tihni petrecerea, când îl știau pe boierul Balc prins la dușmani și, poate, în primejdie de moarte? Însă Dana le spusese că nu e bine să-l înfrunte pe măria sa Dragoș-Vodă, care dă cel dintâi ospăț prietenilor, de când e domn în Moldova.

Și au pornit înapoi, spre Baia, jupâneasa Neaga, luând și un poloboc mare cu vin rubiniu, despre care se spunea în acele părți de țară că e grozav de bun, făcându-te să uiți de toate necazurile numai după două pahare.

Dar iată că, de data aceasta, drumul de la întoarcere nu s-a mai asemănat cu cel de la venire. Și dacă Dana ar fi știut ce o așteaptă nu s-ar mai fi urnit cu atâta ușurință, ci ar fi făcut Anul Nou și fără de buna sa prietenă Bălașa Balc.

Primejdia s-a ivit numai la un sfert din drum depărtare de Baia. Spre spaima călătorilor, cerul s-a întunecat pe neașteptate cu puțin înainte de amiază. Și deodată s-a pornit o ninsoare cum nimeni dintre ei nu-și amintea să mai fi văzut vreodată: cădeau fulgi mari, groși, de-ai fi zis că cineva din înaltul cerului scutură asupra pământului, dintr-un sac uriaș, flori de măr în mănunchiuri. Omătul se așternu gros în câteva ceasuri și dintr-o dată începu să bată un vânt tăios, spulberând ninsoarea căzută și făcând troiene greu de străbătut. Odată cu vântul, frigul se lăsă mai pătrunzător, începu să înțepe și să taie răsuflarea. De văzut nu se mai vedeau decât perdelele de zăpadă, prin care era cu neputință să treci, fără să te înăbuși.

Caii se opriră sforăind, cu teamă. De înaintat nu mai era cu putință. Dana strigă, sugrumată de viscolul necruțător:

— Radule, mă-năbuș!

Flăcăul sări în zăpada înaltă și strigă:

— Dați-vă repede jos, deshămați caii și întoarceți săniile cu talpa dincotro bate vântul! Apoi adăpostiți-vă în culcușul acesta... până trece prăpădul. Caii priponiți-i cu funii lungi și lăsații în voie, că știu ei să se apere singuri. Repede!

O ridică de subsuori pe Dana și-o puse ușor lângă un copac. Le ajută să coboare și pe cele două jupânese Balc, care priveau amuțite de groază. Deshămă în grabă caii și, cu o putere ce nu și-o știuse nici el până atunci, răsturnă sania, trântind-o spre un dâmb din marginea drumului. Apoi o cuibări pe Dana și pe prietenele acesteia, el așezându-se mai la o parte și așteptând dezlănțuirea urgiei cerești.

Tovarășii lor de drum făcură aceleași lucruri – pe cât gândeau ei – așa, ca să se afle în treabă și să nu spună că n-au întreprins nimic pentru apărare; dar erau încredințați că nu vor mai apuca Anul Nou.

Așa trecu ca un ceas de vreme, când deodată viscolul, ce bătuse necontenit cu aceeași tărie, se potoli ca prin farmec pe neașteptate, tot așa după cum venise.

Ninsoarea conteni, cerul se lumină ușor și călătorii tocmai începuseră să răsufle ușurați, când deodată niște urlete îndepărtate le îngheță de-a binelea sângele în vine.

— Lupii! strigară toți cu groază nestăpânită într-un glas.

Caii începură să necheze neliniștiți și să-și umfle nările, iar cei patru câini se porniră și ei pe urlete prelungi și înfiorătoare.

Radu îi sudui să tacă, și câinii, înțelegători ai primejdiei de moarte, se potoliră îndată.

— Urletele vin din napoia noastră! strigă Radu. Săniile pe tălpi, caii în ham, să pornim cât mai degrabă, că altminteri e mare primejdie și nu știu cum vom scăpa!

Cu o iuțeală, pe care numai teama de moarte o putea da, totul era gata de plecare. Dar de-abia porniseră, că-n capătul drumului, în depărtare, se zăriră zece-douăsprezece luminițe, ce se apropiau cu iuțeală.

Fără să mai țină seama de nimic, Dana îi cuprinse brațele flăcăului ce mâna sania și-i strigă îngrozită:

— Ce facem, Radule? Nu ne lăsa!

Îmbărbătat de cuvintele fetei, tânărul oștean răspunse cu tărie:

— Domniță Dana, ai încredere în mine! Am să încerc tot ce se poate face în asemenea grea împrejurare. Și apoi, cum o mai vrea Dumnezeu. Însă fără jertfă nu se poate, chiar de-ar fi să înfrunt mânia boierului Lațcu!

— Numai la asta să nu te gândești!

Radu struni o clipă caii și-i făcu loc săniei ce-l urma să treacă înainte. Apoi își luă spada, dădu hățurile Danei, care înțelese, și le primi cu dârzenie. Se strecură în spatele săniei și, cu o lovitură dibace dată pe dedesubt, tăie beregata calului ce-i urma sania. Acesta se prăbuși fără să icnească măcar. Zăpada se înroși îndată de sângele ce gâlgâia ca dintr-un izvor din gâtul calului rămas fără suflare.

Lupii, care ajunseseră sania, se năpustiră asupra hoitului și începură să rupă înnebuniți de foame, în timp ce săniile se îndepărtau cu grabă pe drumul ce ducea la cetatea de scaun, Baia.

*

Se înserase de mult. Boierul Lațcu, care și așa aștepta îngrijorat, cu sufletul la gură, întoarcerea fetei, văzând viscolul ce se pornise și că niciun semn nu se arăta, înnebuni de-a binelea. Când vifornița cumplită era în toi, porunci să-i pună patru dintre cei mai puternici cai la sanie, își luă pe cei mai voinici slujitori, își aruncă șuba pe el și porni în întâmpinarea călătorilor.

Dar abia se îndepărtase de castel, că inima i se umplu de o mare bucurie. Din depărtare auzi sunând zurgălăii cunoscuți ai săniilor

sale.

— Ah, slavă domnului – strigă el – dar hai înainte, dacă tot am pornit!

Însă, până să se dezmeticească din bucuria cea mare ce-l copleșise dintr-o dată, încât i se muiaseră picioarele, iată că-i ieșiră în cale săniile îndelung așteptate. La strigătul lui groaznic: „Stați!“ caii, fără a mai fi struniți de mânători, cunoscând glasul stăpânului lor, nechezară prelung și se opriră brusc, bătând cu copitele zăpada afânată.

Ochii boierului Lațcu cătară setoși sania de la mijloc, din care mâinile vânjoase ale lui Bradu, fără a mai ține socoteală de nimic, o ridicară pe Dana ca pe un fulg și o aruncară în brațele larg deschise, care se strânseră de mai s-o înăbușească la piept.

— Dana, fata tatii, prin ce ai trecut tu?

— De nu era jupân Radu, tăicuță, oftă ea adânc, nu ne mai vedeam niciodată, așa, să știi!

Lațcu se opri, încruntându-se puțin, dădu din cap și nu răspunse nimic. Apoi se trezi în el simțul de ospitalitate și, lăsând-o pe fată, alergă la jupâneasa Neaga și jupânița Bălașa și cuprinzându-le de mijloc, le împinse spre sania lui.

— Hai, acum până acasă vă duc eu!

*

În ciuda iernii grele ce se abătuse asupra Moldovei, primăvara anului 1360 venise timpurie. Un soare neașteptat de puternic topise gheața și zăpada în câteva zile, și în luna lui Prier verdeața se întinsese în țara întreagă.

În dimineața aceea frumoasă, boierul Lațcu plecase din vreme la palatul lui Dragoș-Vodă, fiind chemat de cu seară la un sfat de taină.

Vremea se încălzise binișor. Albinele cutezaseră să-și părăsească știubeiele și să înceapă colinda.

Dana ieșise în grădină cu un taler plin de răsaduri de flori pe brațe. Și, ca din senin, se ivi lângă ea Radu, care se înclină, îi luă în grabă talerul din mână și grăi cu glasul sugrumat:

— Sărutăm dreapta, domniță Dana!

— Bună dimineața, Radule! De ce ești așa de tulburat?!

— Nu te-am mai văzut de vreme îndelungată atât de aproape... și doream de mult să te văd și mai ales să-ți vorbesc.

— Iată, ți s-a îndeplinit dorința. Te ascult!

Radu oftă, surâzând cu sfială, și spuse:

— ...Acum... domniță Dana, că ești gata să mă asculți, nu mai știu ce să-ți spun... Dar toată iarna am stat de vorbă cu domnia ta... în gând... în ceasurile mele grele de veghe!

— Și atunci? întrebă fata cuprinsă de mirare.

— Atunci... îmi dai voie să te ajut la răsaduri?

— Asta nu e o treabă pentru un oștean viteaz ca domnia-ta, jupân Radule, dar dacă vrei... poftim...!

— Mi-ar fi plăcut să sădim împreună un stejar aci, în fundul grădinii... și să-i spunem... „stejarul Danei!“.

Pe buzele fetei înflori un surâs, ce-i adânci și mai mult cele două gropițe care-i împodobeau obrajii.

— De ce nu „stejarul lui Radu“?

— Mai bine, „stejarul Danei și-al lui Radu“. Măcar stejarul să ne lege, îndrăzni flăcăul... dacă altminteri... toate ne stau în cale!

— Ce voiești a spune cu aceasta, jupân Radule? se opri fata cuprinsă de o tulburare neașteptată!

Dar în aceeași clipă simți că nu sunt singuri, tresări și se-ntoarse repede. Lângă ei, răsărise ca din pământ doica.

— Ce e, mamă doico? întrebă fata nemulțumită. Nu-mi amintesc să te fi chemat!

— Am crezut că poate ai nevoie cumva de ajutor la răsaduri! șopti doica mieros.

— La fel a crezut și jupânul Radu... și s-a înșelat. Pot grădinări și singură!

Și zicând așa, îi părăsi pe amândoi, îndreptându-se spre brazdele proaspăt săpate, ce-și așteptau florile.